نگاهی مختصر به برنامه های کتاب، کتابخوانی، نشر و حوزه های مرتبط صدا و سیما در چند سال اخیر (بخش دوم: رادیو)

در میان رسانه های گروهی، صدا و سیما جامع تر از بقیه قرار می گیرد و درست است که مخاطبان تلویزیون بیشتر و عام تر اند اما رادیو مخاطبان و طرفداران خاص خود را دارد. از این رو تولید پخش برنامه های کتاب محور و موثر در مطالعه همگانی برای رادیو نیز ضروری است. همانند تلویزیون برنامه های تولیدی رادیو در این زمینه ها نیز به دو دسته مناسبتی مانند نمایشگاه بین المللی کتاب و برنامه های روتین تقسیم می شوند. به دلیل ازدیاد و همچنین اینکه تقریبا همه رادیو ها در ایام برگزاری نمایشگاه کتاب برنامه های متنوعی دارند و حتی بعضی از آن ها در نمایشگاه غرفه دایر می کنند، از معرفی برنامه های نمایشگاهی صرف نظر می کنیم و به معرفی باقی برنامه ها می پردازیم. نکته دیگر این که این معرفی ها شامل رادیو های سراسری است و رادیو های استانی مد نظر نیست.

رادیو آوا

رادیو آوا برنامه مستقیمی درباره کتاب و کتابخوانی ندارد. اما سایت رادیو مطالب و خبرهایی را درباره موسیقی منتشر می کند که بخش عظیمی از آن ها معرفی کتاب هایی مرتبط با موسیقی است.

رادیو اقتصاد

به تولید برنامه های اقتصادی می پردازد. با توجه به گروه ها و اهداف ذکر شده در سایت خود طبیعی است که رادیو برنامه هایی در رابطه با کتاب هم داشته باشد.

۱. برنامه«اقتصاد حوالی فرهنگ» برنامه ای است که چند تولید خود را در سال ۹۵ درباره رابطه اقتصاد مقاومتی با مباحث تولید، توزیع، صادرات، مصرف و.. کتاب در ایران متمرکز کرده است. این برنامه همچنین در سال های اخیر برنامه های پراکنده ای درباره کتاب، محصولات فرهنگی، نشر و.. تولید کرده است.

۲.«پویش» برنامه ای با محوریت پایان نامه ها و کتب و مقالات اقتصادی با موضوع غالب اقتصاد

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

مقاومتی است که جمعه ها حدود یک ساعت روی آنتن می رود. این برنامه همچنان در حال پخش است

۳. «درس خواندن آسان است»: این برنامه از سال ۹۴ از شنبه تا چهارشنبه هر هفته به ارائه شیوه های صحیح درس خواندن می پردازد.

۴. «نود و هشتیا»: این برنامه که اطلاع رسانی درباره موضوعات اقتصادی ارتقای فرهنگ اقتصادی با تاکید بر اقتصاد مقاومتی و ترویج سبک زندگی اسلامی ایرانی را در دستور کار دارد، گاهی درباره کتاب و مطالعه برنامه ساخته است. برای نمونه در برنامه ای در اردیبهشت سال ۹۵ موضوع تاثیر مطالعه و تالیف کتب اقتصادی در افزایش آگاهی اقتصادی جامعه بررسی شد.

۵. «چشم انداز»: اگر رابطه علم سنجی و سیاست گذاری علم را با اسناد بالا دستی نادیده نگیریم، میتوانیم برنامه چشم انداز را هم مرتبط با علم سنجی در نظر گرفت چرا که این برنامه به بررسی اسناد بالادستی نظام در حوزه اقتصاد از جمله سند چشم انداز ۱۴۰۴، برنامه ششم توسعه، سیاست های کلی نظام و... با رویکرد اقتصادی می پردازد.

رادیو ایران

1. رادیو ایران در قسمت فرهنگ و اندیشه و در برنامه«کافه هنر»، بسیاری از رویداد های فرهنگی و کتابی را پوشش می دهد.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

۲. «درس خواندن آسان است» این برنامه که از تولیدات رادیو اقتصاد است، از شبکه رادیویی ایران نیز پخش می شود.

رادیو ایران برنامه های پراکنده ای را درباره کتاب و مطالعه و... پخش کرده است که اطلاعات دقیقی از آن ها در دسترس نیست.

رادیو پیام

رادیو پیام از پنج بخش صبحگاهی، نیمروزی، عصرگاهی، شامگاهی و شبانگاهی تشکیل شده است که هر کدام از آن ها بخش های متنوعی دارند. مثلا معرفی کتب و نشریات سودمند و خوانش بخش هایی از آن ها به صورت هنرمندانه و پخش موسیقی های فاخر از دیگر رسالت های بخش شبانگاهی است. در بخش های نیمروزی و صبحگاهی که با هدف اطلاع رسانی و ارتقا سطح دانش و فرهنگ طراحی شده اند نیز، گاهی به موضوع مطالعه و کتاب پرداخته شده است.

رادیو تهران

۱. برنامه«کتاب شب» ازسال ۷۰ هرشب با قصه های شبانه از رادیو تهران، صدای پایتخت روی موج اف.ام ردیف ۹۴ مگاهرتز می رود. در این برنامه سعی شده قصه های ایرانی و جهانی مختلفی از کتاب های متنوع برای مخاطبان خوانده شود.

۲. برنامه«مرز پر گهر» به بررسی ادبیات دفاع مقدس، مرور مستندات و معرفی کتاب های مختلف در این حوزه می‌پردازد. در این برنامه از نویسندگان زیادی از حوزه دفاع مقدس دعوت شده است.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

۳. «الماس های درخشان»: این برنامه نیز مانند مرز پر گهر با هدف معرفی آزادگان و خاطرات اسارت آنها تولید می‌شود و چند باری با نویسندگان کتاب های دفاع مقدس که خود جانباز و آزاده نیز هستند گفت و گو کرده است.

۴. برنامه«تمام قد»با هدف گفتوگو مفاخر ملی و چهره های ماندگار کشوری در حوزه های مختلف و بازنگری فردی، علمی و فرهنگی این افراد، تلاش دارد ضمن انتقال تجربیات آنها به جوانان و ایجاد خودباوری در این نسل، قدردان این قشر از جامعه باشد. از اقدامات این برنامه دعوت از نویسندگان، مترجمان، شاعران و... است.

رادیو جوان

۱. برنامه«با من ورق بزن»:برنامه ای برای شناخت کتاب و معرفی آشنایی با فرهنگ کتاب و کتابخوانی.

۲. «از زبان برگ»: معرفی کتاب های تازه جوانان، مشکلات نشر، نقد کتاب جوانان و جوانانی که نخستین کتابشان را منتشر کرده اند. این برنامه جدیدترین کتاب های مورد نیاز جوانان را معرفی می کند.

۳. برنامه«لذت یادگیری»به منظور ارتقاء سطح کیفی مطالعه و آمادگی دانش آموزان برای کنکور سراسری و ارتقاء سطح آموزشی آنان تهیه می شود.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

۴. برنامه«درس خواندن آسان است» که در رادیو اقتصاد تولید می شود، علاوه برررادیو ایران از رادیو جوان نیز پخش می‌شود. با شنیدن برنامه های درس خواندن و تست زنی با مشاوره های کارشناسان کنکور آشنا می شوند. تشویق شنوندگان به خواندن و مطالعه بیشتر و اصولی آموزش روش های مناسب مطالعه نیز از ادهاف پخش این برنامه است.

۵. برنامه ریزی در کنکور، تست زنی، روش های مطالعه و... از محتویات برنامه«طعم مطالعه» است.

۶. «راه نامه شناخت نهج البلاغه» با هدف اصلاح سبک زندگی ارتقاء مفهوم خودشناسی و نوع تعامل با خود، بهبود روابط با دیگران و توجه به کمیت و کیفیت بندگی در عرصه‌های مختلف زندگی و توجه به مفاهیم کلی و جزیی نهج البلاغه با ذکر نمونه‌های جذاب این کتاب شریف موضوعات این برنامه را شامل می‌شود.

رادیو سلامت

۱. برنامه«یک روز یک کتاب»: درسال های اخیر رادیو سلامت برنامه ای را تحت عنوان یک روز یک کتاب را روی آتن می‌برد که هر روز به معرفی یک کتاب در حوزه سلامت میپردازد.

۲. «رسانه و سلامت»: این برنامه در مواقع مختلف و به مناسبت های مختلف سعی می‌کند در ارتباط با رسانه های مکتوب از جمله کتاب و مطبوعات و نقش آن ها درسلامت، برنامه ها و گفتگوهای مختلفی ترتیب دهد.

رادیو فرهنگ

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

با توجه به نام و رسالت این رادیو، قطعا بخش زیادی برنامه ها متوجه کتاب و کتابخوانی و مسائل مربوطه است.گروه های برنامه ساز این شبکه رادیویی شامل کتاب، فرهنگ و جامعه، تاریخ و اندیشه، ادب و هنر هستند که هر یک برنامه های متنوعی دارند. لازم به ذکر است این رادیو برای تهیه برنامه های خود با خانه کتاب نیز تفاهم نامه امضا کرده است.

۱. «کتاب فرهنگ»: کتابی ترین برنامه رادیو همین کتاب فرهنگ است. برنامه ای که هر هفته شنبه ها روی آنتن می‌رود و شامل برنامه های متنوعی درباره کتاب است از جمله: معرفی کتاب، نقد کتاب، دعوت از نویسندگان مختلف، صحبت درباره انواع مختلف کتاب ها، انواع روش های خواندن، انواع مخاطبان، بزرگداشت مفاخر و نویسندگان، برنامه های مناسبتی و... است. کارشناس و مجری این برنامه بر عهده دکتر حاجی زین العابدینی، عضو هیات علمی رشته علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه شهید بهشتی است. این برنامه همچنان در حال پخش است.

۲. برنامه«قدم زدن در کلمات» از برنامه های رادیو فرهنگ است که با موضوع معرفی و نقدکتاب و همچنین معرفی تازه های کتاب به طور زنده پخش می شود.

۳. برنامه«چاپ اول»:بخش «قفسه» این برنامه تازهترین کتاب های حوزه نشر توسط ناشر کتاب معرفی می شود. بخش «اهل قلم » شامل کتاب هایی است که با صدای پدید آورنده، کتاب به شنوندگان معرفی می شود. بخش «کتاب نت» به معرفی کتاب های گویا می پردازد و در بخش «سربانگ» نیز نظرات و انتقادات فرهیختگان را درباره کتاب ها پخش می کند.

۴. «کتابک»: این برنامه به معرفی آثار یک نویسنده به صورت مجموعه ای مبادرت می کرد. همچنین به انواع کتاب ها می‌پرداخت.

۵. بررسی موارد خاص نسخ خطی، انواع نوشته ها، سیر تکاملی خط و کتاب ها و... همگی در

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

برنامه«هفت کوچه»بررسی می‌شد.

همچین این رادیو بارها در برنامه های مختلفی مانند برنامه هفت اقلیم، طنز پردازان و... به طور پراکنده به موضوعات کتابی و مطالعه ای پرداخته است.

رادیو قرآن

این شبکه رادیویی برنامه مستقیمی درباره کتاب و خواندن ندارد اما با توجه به اینکه تمام فعالیت ها و اهداف این شبکه روی قرآن، کتاب آسمانی تمرکز دارد، به نحوی میتوان گفت مخاطبان خود را به سمت خواندن قرآن و کتاب قرآن سوق می دهد.

نکته قابل توجه در این شبکه رادیویی امضای تفاهم نامه با مرکز اسناد کتابخانه ملی است. این تفاهم نامه به منظور همکاری در تبادل و اشتراک منابع اطلاعاتی بین سازمان اسناد و کتابخانه ملی به مدیریت اسحاق صلاحی و رادیو قرآن با مدیریت محمدحسین محمدزاده منعقد شده است و براساس این تفاهم نامه طرفین از منابع اطلاعاتی، ظرفیت ها و فرصت های پژوهشی، مطالعاتی و تخصصی یکدیگر بهره مند می شودند.

رادیو گفت و گو

این رادیو که با شعار صدای اندیشه ها تاسیس شد، برنامه هایی در قالب میزگرد، مناظره و مصاحبه و سخنرانی را روی آنتن می برد.

۱. برنامه«اینجا چراغی روشن است» در سری محفل های شبانه خود دوشنبه شب ها با اهالی علم گپ و گفتی درباره وضعیت عملی کشور و جهان دارند. در این محفل که چهره های شاخص علمی، کارآفرینان برتر و دانشمندان حوزه علم و فناوری دور هم جمع می شوند، در فضایی دوستانه درباره مسائل مختلف علمی و فناوری کشرادور به بحث و گفت وگو می نشینند.

۲. «ملاقات»: رادیو گفت و گو هر هفته با یکی از چهره های شاخص هنری، ادبی «ملاقات» می کند و در گفت و گویی صمیمانه زوایایی جذاب از زندگی این چهره ها را به علاقه مندان و مخاطبان برنامه تقدیم می کند. نویسندگان، مترجمان و بزرگان نشر و.. ازجمله چهره های شاخص دعوئت شده این برنامه اند.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

۳. «گفت و گوی فرهنگی» در این برنامه تلاش می شود مهمترین موضوعات و چالش های فرهنگی مطرح در سطح جامعه به صورت روشن و شفاف مورد تحلیل قرار بگیرند و در این راستا از نخبگان فرهنگی و استادان حوزه و دانشگاه با دیدگاه های مختلف دعوت میشود. وضعیت مطالعه، استناد در علوم، نقش رسانه ها در کتابخوانی و.. از جمله مسائلی است که در این گفت و گو ها به آن پرداخته شده است.

رادیو معارف

این رادیو را شاید بتوان پرکار ترین و متنوع ترین رادیو در حوزه کتاب دانست. در ادامه به معرفی برنامه های تولیدی این رادیو می‌پردازیم:

۱. «باغ علم»: این برنامه به معرفی مراکز علمی و پژوهشی سراسر کشور و چگونگی ارتباط با این مراکز و بیان دستاوردهای علمی آن ها پرداخته می‌شود.

۲. «چراغ مطالعه»، سعی می‌نماید با قالبی نو و جذاب مخاطب را به امر مطالعه کتب ارزشمند ترغیب نماید.

۳. «طلوع دانش» به بررسی تاریخ علوم مختلف اسلامی و فراز و نشیب ها و تاثیراتی که دانش های مختلف در تمدن اسلامی داشته اند می پردازد.

۴. معرفی کتابهای تخصصی حوزه فلسفه، کلام، عرفان و اخلاق در گفتگو با کارشناسان و نویسندگان آثار که از سال ۹۰ تا ۹۴ در برنامه«گنجینه»دنبال می شد.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

۵. » پیشخوان»:برنامه ای در سال های ۹۰ و ۹۱ به معرفی کتب نشر معارف پرداخته بود.

۶. برنامه«حدیث در آینه پژوهش»به معرفی و بررسی پایان نامه های برتر حوزوی و دانشگاهی با موضوع علوم حدیث می پرداخت. در هر برنامه صاحب اثر و پایان نامه در برنامه حاضر می شد و بخش های محتوایی پایان نامه را معرفی و تبیین می کرد. این برنامه سال ۹۲ و ۹۳ پخش می شد.

۷. ویژه نامه ای که در دهه فجر سال۹۴ کتاب های مربوط به انقلاب، دستاوردهای آن و اندیشه های امام و مقام معظم رهبری را معرفی می کرد،«کتاب انقلاب»نام داشت.

۸. برنامه«نشریه»:در سال های ۹۱ تا ۹۳به معرفی نشریات معارفی در سطوح مختلف می پرداخت.

رادیو معارف در برنامه های مختلفی به معرفی، تفسیر و تحقیق کتاب هایی چون قرآن کریم، نهج البلاغه، اصول کافی، کتاب شریف تحف العقول و.. پرداخته است. از دیگر برنامه ای کتابی و ویژه این رادیو می توان به معرفی کتابخانه ای مانند کتابخانه آیت مرعشی نجفی نام برد.

همچنین این رادیو در سایت خود کتابخانه ای مجازی در حوزه علوم اسلامی و معارف تشکیل داده است.

رادیو نمایش

این رادیو بارها اقدام به تولید نمایش نامه های رادیویی کرده است که بر پایه کتاب بوده اند.

رادیو ورزش

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

۱. «نقد کتاب»: به نقد و بررسی کتاب های حوزه ورزش و علوم ورزشی با استفاده از نظرات ناشر، نویسنده خوانندگان و... به منظور ارتقاء آگاهی و تعمیق بینش عمومی در حوزه نشر ورزشی می پردازد.

۲. برنامه«فرهنگ و ورزش» با رویکرد توجه به اصلاح و پالایش فضای فرهنگی ورزش ایران در راستای اعتلای فرهنگ در امر ورزش پرداخته است. از جمله برنامه ها «ظرفیت های ورزش در توسعه فرهنگ کتابخوانی»، «بررسی وضعیت نشر و کتب ورزشی»، «کتاب های صوتی و دیجیتالی، قالب های جدید مطالعه» و موارد دیگر بود.

رادیو کتاب

رادیویی که کم عمر و کم فروغ بود!

رادیو کتاب از ۲۷ آبان ۹۱ همزمان با هفته کتاب، فعالیت رسمی خود را آغاز کرده بود. اما از چهارشنبه ۱۰ دی ۹۳ شب پخش برنامه‌های رادیو کتاب برای همیشه متوقف شد و استودیوی پخش برنامه‌ها پلمب گردید. معاون سیما در خصوص تعطیلی رادیو کتاب اذعان داشت: بعد از بررسی‌های انجام شده توسط کارشناسان رادیو مشخص شد رادیو کتاب بعد از ۲ سال فعالیت نه تنها در جذب مخاطب موفق نبوده بلکه بر روند پرداختن به مسأله کتاب در شبکه‌های دیگر رادیو تأثیر منفی گذاشته است. بر اساس نظرسنجی‌های سازمان صدا و سیما میزان مخاطب این کانال رادیویی که فقط در تهران پخش می‌شد کمتر از سه دهم درصد بوده که این میزان در آمار مخاطبان یک شبکه رادیویی نزدیک به صفر محسوب می‌شود. از سوی دیگر به دلیل وجود این رادیو دیگر شبکه‌های سراسری و عمومی که میزان چشمگیری از مخاطبان رادیو را تحت پوشش دارند خود را از پرداختن به مسأله مهم کتاب بی‌نیاز می‌دیدند.

فعالیت رادیو کتاب در بخش‌هایی چون معرفی آثار، ناشران، محققان، مولفان، مترجمان و همچنین چگونگی سیر تحول چاپ و نشر و تهیه کتاب و در ایران و جهان بود و در فعالیتی دیگر سیر تاریخی نویسندگان ایران و جهان هم مورد بررسی قرار می‌گرفت.

برنامه هایی مانند «وقایع اتفاقیه» در مورد رویدادهای حوزه صنعت کتاب، برنامه «مدال و مرکب» درباره جوایز مرتبط با کتاب، برنامه «صفحه مجازی» درباره مباحث دانش افزایی و آموزش فن آوریهای نوین مرتبط با کتاب ، و برنامه «با کتابداران» که به بررسی مسائل مربوط به حوزه کتاب و کتابخانه و کتابدار و فعالیت های مرتبط با این موضوع اختصاص داشت، از جمله برنامه های پر مخاطب رادیو کتاب بودند

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

رادیو اینترنتی ایران صدا

این رادیو ۱۴ شبکه رادیویی را به صورت زنده پخش می کند همچنین دارای آرشیو زمانی و موضوعی این شبکه هاست. بخش هایی مانند گزارش خبری، کتاب گویا، گنجینه دیجیتال و... را داراست و به زودی رادیو تصویری خود را راه می اندازد. در واقع این رادیو یک رادیو ارائه محتوای تعاملی است. مجموعه کتاب های صوتی این رادیو بسیر غنی و متنوع است که با گذشت زمان تکمیل تر خواهد شد.

نویسنده: میلاد روشنی

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	میلاد روشنی
عنوان مقاله:	نگاهی مختصر به برنامه های کتاب، کتابخوانی، نشر و حوزه های مرتبط صدا و سیما در چند سال اخیر (بخش دوم: رادیو)
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: i-Kitابdار 2.0)
دوره مجله(Vol):	۲
شماره مجله(Issue):	۳
سال(Year):	۱۳۹۵
شناسه دیجیتال(DOI):	
لینک کوتاه:	http://lib2mag.ir/5367

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.